

WYTYCZNE OGÓLNE OPRACOWANIA
STUDIÓW WYKONALNOŚCI

**w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego
Województwa Śląskiego na lata 2007-2013**

Katowice, grudzień 2013

Spis treści

I. WSTĘP.....	4
1. WPROWADZENIE	4
2. PODSTAWOWE POJĘCIA	5
3. ZASADY OGÓLNE	6
II. STRUKTURA STUDIUM WYKONALNOŚCI	9
1. WYKORZYSTANE MATERIAŁY I DOKUMENTACJE ZWIĄZANE Z PROJEKTEM, DEFINICJE	9
2. WNIOSKI Z PRZEPROWADZONEJ ANALIZY – PODSUMOWANIE	9
3. DEFINICJA PROJEKTU	9
4. CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU	10
4.1 Tytuł projektu	10
4.2 Lokalizacja projektu	10
5. POLITYKA RZĄDOWA, REGIONALNA I LOKALNA. POLITYKI HORYZONTALNE	10
6. ANALIZA OTOCZENIA SPOŁECZNO – GOSPODARCZEGO PROJEKTU	11
7. ZIDENTYFIKOWANE PROBLEMY	12
8. LOGIKA INTERWENCJI	12
8.1. Cele projektu – oddziaływanie	12
8.2. Wskaźniki	12
8.2.1. Wskaźniki produktu	12
8.2.2. Wskaźniki rezultatu	13
9. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROJEKTU Z INNYMI DZIAŁANAMI	14
10. ANALIZA INSTYTUCJONALNA	14
10.1 Beneficjenci projektu	14
10.2 Wykonalność instytucjonalna projektu	14
10.3 Trwałość projektu	15
10.4 Analiza prawna wykonalności projektu	15
10.5 Promocja projektu	15
10.6 Plan wdrożenia przedsięwzięcia	16
10.7 Pomoc publiczna w projekcie	16
11. ANALIZA TECHNICZNA	17
12. ANALIZY SPECYFICZNE DLA DANEGO SEKTORA	18
13. ANALIZA FINANSOWA	18
13.1 Nakłady na realizację projektu	19
13.2. Program sprzedaży. Kalkulacja przychodów ze sprzedaży	20
13.3. Kalkulacja kosztów operacyjnych	20
13.4. Rachunek zysków i strat	20

13.5. Rachunek przepływów pieniężnych	21
13.6. Określenie luki w finansowaniu	21
13.7. Źródła finansowania projektu	23
13.8. Wskaźniki rentowności	23
14. ANALIZA EKONOMICZNA	24
14.1 Analiza efektywności kosztowej	25
14.2 Analiza kosztów i korzyści	25
14.3 Analiza metodą uproszczoną	27
14.4 Analiza wielokryterialna	27
15. ANALIZA WRAŻLIWOŚCI I RYZYKA	27
15.1 Analiza wrażliwości	28
15.2 Analiza ryzyka	28
16. ANALIZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO	29
17. ZAŁĄCZNIKI	29

I. Wstęp

1. Wprowadzenie

Przedmiotowy dokument stanowi Wytyczne ogólne do opracowania Studiów Wykonalności. Dokument ten przedstawia zasady sporządzania Studium Wykonalności dla projektów zgłaszanych do dofinansowania w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 (RPO WSL).

Przy sporządzaniu Studiów Wykonalności Wytyczne ogólne muszą być stosowane łącznie z określonymi szczegółowymi Wytycznymi w zakresie Studiów Wykonalności dla poszczególnych obszarów tematycznych. W przypadku, gdy wytyczne szczegółowe nie wskazują konieczności sporządzenia danych rozdziałów (podrozdziałów) rozdziały te nie dotyczą danego zakresu tematycznego i nie należy ich sporządzać.

Dokument ma na celu pomoc potencjalnym beneficjentom Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 w przygotowaniu Studiów Wykonalności, poprzez usystematyzowanie pojęć, wprowadzenie jednoznacznych założeń i zasad oraz zakresu poszczególnych rozdziałów Studium wraz z jego załącznikami. Wytyczne wprowadzają ujednolicone zasady przygotowania Studiów Wykonalności, co zapewni porównywalność projektów aplikujących o dofinansowanie w ramach RPO Województwa Śląskiego na lata 2007-2013.

Przygotowywane Studia Wykonalności mają za zadanie zaprezentować zasadność realizacji projektu oraz wskazać optymalny zakres projektu realizowanego przy najkorzystniejszym rozwiązaniu technicznym/organizacyjnym, jak również pokazać jego wykonalność, w szczególności w aspekcie: finansowym, instytucjonalnym, prawnym i środowiskowym. Dokumenty te mają także wykazać zgodność przyjętych rozwiązań z dokumentami programowymi, politykami UE i krajowymi oraz wskazać znaczenie projektu dla społeczności lokalnej i regionu.

Niniejszy dokument został opracowany przez zespół konsultantów Konsorcjum firm Grupa Doradcza Partner na podstawie umowy zawartej z Województwem Śląskim. W skład Zespołu roboczego przygotowującego przedmiotowe wytyczne weszli: dr Paweł Wroński, Paweł Mentelski, Wojciech Motelski, Maciej Jednakiewicz i Tomasz Bartnicki. Dokument na etapie przygotowania podlegał konsultacjom z pracownikami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego.

2. Podstawowe pojęcia

Podstawowe pojęcia związane z przygotowaniem Studium Wykonalności:

Zadanie – wyodrębniona technicznie lub organizacyjnie część przedsięwzięcia; w przypadku zadań inwestycyjnych część przedsięwzięcia wymagająca odrębnego pozwolenia na budowę (zgłoszenia).

Projekt – przedsięwzięcie opisane we Wniosku o dofinansowanie, będące przedmiotem umowy o dofinansowanie między Beneficjentem, a Instytucją Wdrażającą.

Duży projekt – w ramach programu operacyjnego, RPO WSL i Fundusz Spójności mogą finansować wydatki związane z operacją składającą się z szeregu robót, działań lub usług, której celem samym w sobie jest ukończenie niepodzielnego zadania o sprecyzowanym charakterze gospodarczym lub technicznym, która posiada jasno określone cele i której całkowity koszt przekracza kwotę 25 mln EUR w przypadku środowiska naturalnego oraz 50 mln EUR w przypadku innych dziedzin.

Projekt generujący dochód – w myśl art. 55 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 są to wszelkie projekty współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, obejmujące inwestycje w infrastrukturę, których całkowity koszt przekracza 1 mln EUR, korzystanie z której podlega opłatom ponoszonym bezpośrednio przez korzystających oraz wszelkie operacje pociągające za sobą sprzedaż gruntu lub budynków lub dzierżawę gruntu lub budynków lub najem budynków lub wszelkie inne odpłatne świadczenie usług, dla których wartość bieżąca przychodów w rozumieniu art. 55 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 przewyższa wartość bieżącą kosztów operacyjnych.

Beneficjent – podmiot gospodarczy, podmiot lub przedsiębiorstwo, publiczne lub prywatne, odpowiedzialne za inicjowanie lub inicjujące i realizujące operacje. W ramach programów pomocy objętych art. 107 Traktatu beneficjentami są przedsiębiorstwa publiczne lub prywatne, realizujące indywidualny projekt i otrzymujące pomoc publiczną.

Beneficjent pośredni – podmiot lub grupa bezpośrednio korzystająca z efektów projektu.

Cele ogólne/pośrednie – cele wyjaśniają dlaczego projekt jest ważny dla społeczeństwa w kategoriach długoterminowych korzyści dla beneficjentów i szerszych korzyści dla innych grup.

Cel bezpośredni – cel odnoszący się do kluczowego problemu i jest definiowany w kategoriach korzyści dla beneficjentów lub grup docelowych, jest rezultatem wykorzystania powstałych produktów.

Działania – czynności wykonywane w celu dostarczenia dobra lub usługi.

Produkt – bezpośredni, materialny efekt zrealizowanych działań, musi być osiągnięty w trakcie „życia” projektu, przyczynia się do osiągnięcia rezultatów, a przez to celów bezpośrednich.

Wskaźniki produktu - wskaźniki odnoszące się do działalności. Liczone są w jednostkach materialnych lub monetarnych (np. długość zbudowanej drogi, ilość firm, które uzyskały pomoc).

Rezultat – fizyczny efekt osiągnięcia celu bezpośredniego i bezpośredni wpływ zrealizowanych działań/stworzonych produktów, osiągany natychmiast po realizacji projektu; określa zmiany jakie nastąpiły u beneficjentów.

Wskaźniki rezultatu - wskaźniki odpowiadające bezpośrednim z natychmiastowych efektów wynikających z programu. Dostarczają one informacji o zmianach np. zachowania, pojemności lub wykonania, dotyczących beneficjentów. Takie wskaźniki mogą przybierać formę wskaźników materialnych (skrócenie czasu podróży, liczba skutecznie przeszkolonych, liczba wypadków drogowych, itp.) lub finansowych (zwiększenie się środków finansowych sektora prywatnego, zmniejszenie kosztów transportu).

Oddziaływanie – długofalowe konsekwencje z wytworzenia produktów dla beneficjentów pośrednich, a także pośrednie konsekwencje dla innych adresatów.

Wskaźniki oddziaływania - wskaźniki odnoszące się do skutków danego programu wykraczających poza natychmiastowe efekty dla beneficjentów (np. wpływ projektu na sytuację społeczno-gospodarczą w pewnym okresie od zakończenia jego realizacji). Oddziaływanie szczegółowe to te efekty, które pojawiają się po pewnym okresie czasu, niemniej jednak są bezpośrednio powiązane z podjętym działaniem. Oddziaływanie globalne obejmuje efekty długookresowe dotyczące szerszej populacji.

3. Zasady ogólne

Przy sporządzaniu Studium Wykonalności należy stosować następujące zasady ogólne:

- Studium Wykonalności stanowi załącznik do Wniosku o dofinansowanie projektu w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. Informacje prezentowane we Wniosku i Studium Wykonalności muszą być tożsame. Studium musi być aktualne na dzień składania Wniosku.
- Projekt objęty Studium Wykonalności powinien być analizowany w aspekcie otoczenia – gminy/miasta, powiatu, województwa jako całości.
- Okres analizy obejmuje zawsze okres inwestycyjny (lata ponoszenia nakładów na realizację projektu) oraz – dla projektów inwestycyjnych - okres technicznego cyklu życia projektu. Okres ten jest zmienny w zależności od rodzaju projektu i

został określony w Wytycznych szczegółowych dla poszczególnych obszarów tematycznych. Zakłada się, iż okres analizy liczony jest od roku złożenia wniosku o dofinansowanie. Przepływy związane z realizacją projektu (w tym nakłady na przygotowanie projektu), poniesione przed rokiem złożenia wniosku o dofinansowanie powinny zostać uwzględnione w analizie w pierwszym roku odniesienia (tzn. roku złożenia wniosku) w wartościach niezdyskontowanych.

- Analiza powinna być prowadzona w cenach stałych. Oprocentowanie pożyczek i kredytów powinno być ujmowane w analizie w ujęciu realnym.
- Studium Wykonalności musi pozostawać w zgodzie z dokumentami wyższego rzędu, w szczególności: przepisami krajowymi i UE, Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007-2013, Szczegółowym Opisem Priorytetów RPO WSL na lata 2007-2013; Wytycznymi w sprawie kwalifikowalności wydatków w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007-2013, innymi dokumentami programowymi na lata 2007-2013, Podręcznikiem „Analiza kosztów i korzyści projektów inwestycyjnych: Przewodnik” – dokument opracowany przez Jednostkę ds. Ewaluacji, Dyrekcja Generalna – Polityka Regionalna, Komisja Europejska, Dokumentem roboczym nr 4 „Wytyczne dotyczące metodologii przeprowadzania analizy kosztów i korzyści”, Komisja Europejska, Dyrekcja Generalna ds. Polityki Regionalnej, Podręcznikiem „Zarządzanie Cyklem Projektu”; Komisja Europejska (publikacja Ministerstwo Gospodarki i Pracy 2004 r.), Krajowymi wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013 – opracowanie MRR, Krajowymi wytycznymi w zakresie wybranych zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód – opracowanie MRR.
- Analiza musi być prowadzona metodą przyrostu. Analiza musi zatem być prowadzona w odniesieniu do stanu istniejącego, a nie stanu „0”. Należy przedstawić wariant bezinwestycyjny, wariant uwzględniający realizację wnioskowanego projektu w połączeniu ze stanem obecnym oraz projekt jako ujęcie różnicowe (wnioskowany projekt = wariant inwestycyjny – wariant bezinwestycyjny).

Kiedy stan istniejący jest tożsamy ze stanem „0” lub istnieje możliwość jednoznacznego oddzielenia przepływów finansowych z inwestycji od ogólnych przepływów beneficjenta, analiza może być prowadzona z punktu widzenia projektu, sytuacja ta musi zostać jednak jednoznacznie określona w dokumencie (sytuacja występująca z reguły przy projektach nieinwestycyjnych).

- Sporządzane Studium Wykonalności musi dotyczyć jednego określonego zakresu tematycznego, którego dofinansowanie przewidziano w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007 -2013. Nie można łączyć zakresów tematycznych w ramach Studiów Wykonalności stanowiących załącznik do Wniosku o dofinansowanie projektu.
- Wszelkie dane (w szczególności dane liczbowe) muszą posiadać wskazanie źródeł, z których pochodzą i okres, którego dotyczą. Prezentowane dane muszą być realne i wiarygodne. Dane statystyczne nie powinny być starsze niż 2 lata, natomiast źródła danych finansowych (np. kosztorysy) nie mogą być starsze niż 1 rok. Jeśli w momencie składania Wniosku o dofinansowanie projekt jest w trakcie realizacji (zakończony) – zostały zlecone działania zakładane do realizacji w ramach projektu – do analizy muszą zostać przyjęte wartości rzeczywiste wynikające z zaakceptowanych warunków/podpisanych umów.
- Jeśli projekt objęty Studium Wykonalności jest projektem typu „zaprojektuj i wybuduj” w rozumieniu Ustawy Prawo Budowlane (w zakresie jej obowiązywania) – w przypadku dopuszczenia takiego rozwiązania dla danego działania – musi to wynikać jednoznacznie ze Studium Wykonalności. Podstawą przyjęcia założeń jest w tym przypadku program funkcjonalno – użytkowy.
- W celu zachowania zwięzłości i adekwatności Studium Wykonalności Wytyczne ogólne określają sugerowane liczby znaków, które mogą zostać zawarte w poszczególnych rozdziałach (w rozumieniu znaków ze spacjami).

II. Struktura Studium Wykonalności

1. Wykorzystane materiały i dokumentacje związane z projektem, definicje

W rozdziale tym należy wyszczególnić podstawowe materiały, dokumenty i decyzje, które zostały wykorzystane przy sporządzaniu Studium Wykonalności.

Należy tutaj zawrzeć definicje podstawowych pojęć użytych w dokumencie np. określenie projektu, Beneficjenta.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 6000 znaków.

2. Wnioski z przeprowadzonej analizy – podsumowanie

Rozdział ten powinien zostać napisany w języku niespecjalistycznym i powinien zawierać kompendium wiedzy na temat projektu. Zalecane jest zaprezentowanie:

- przedmiotu projektu;
- informacji podstawowych (beneficjent, tytuł, skrócona definicja, lokalizacja, zgodność z celami RPO WSL, podstawowe wnioski z analizy otoczenia przedsięwzięcia);
- stosowania zasady cross – finansingu (w zakresie dopuszczalności stosowania);
- głównych problemów;
- logiki interwencji (cele, wskaźniki);
- wykonalności i trwałości projektu;
- wykonalności technicznej przyjętych rozwiązań;
- pomocy publicznej w projekcie;
- kosztów inwestycyjnych i struktury finansowania;
- wyników analizy finansowej i ekonomicznej;
- wniosków z analizy oddziaływania na środowisko.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 8500 znaków.

3. Definicja projektu

W rozdziale tym należy przedstawić zwięźle i jednoznacznie przedmiot i zakres projektu. Z rozdziału tego musi jednoznacznie wynikać jakie działania będą realizowane w ramach projektu.

Jeśli w ramach projektu wykorzystywana jest zasada cross-finansingu, dopuszczona dla danego typu projektów, należy wskazać to w definicji projektu.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 4000 znaków.

4. Charakterystyka projektu

4.1 Tytuł projektu

Należy przedstawić tytuł projektu, zgodny z pozostałą dokumentacją. Tytuł powinien być możliwie krótki i oddający charakter projektu.

Maksymalnie 200 znaków.

4.2 Lokalizacja projektu

Lokalizacja projektu powinna zostać określona w możliwie najbardziej szczegółowy sposób.

Dla projektów inwestycyjnych należy podać nazwę powiatu, miejscowości, sołectwa, dzielnicy, w której zlokalizowany jest projekt. Dla projektów punktowych/kubaturowych należy wskazać dokładną lokalizację działki (działek) wraz z numerem. Dla inwestycji liniowych (systemy wodno – kanalizacyjne, drogi) położenie należy określić w sposób umożliwiający jednoznaczne określenie jej początku i końca.

Zalecane jest załączenie schematycznej mapy z lokalizacją projektu w obszarze województwa oraz otoczeniu lokalnym.

W punkcie tym powinna znaleźć się również informacja o istniejącym i planowanym stanie zagospodarowania terenu obszaru objętego realizacją projektu. Należy podać także aktualny stan zagospodarowania/uzbrojenia terenu (np. dostępność mediów pod inwestycję).

Rozdział ten powinien wskazywać również inne istotne czynniki związane z lokalizacją obszaru, na którym będzie realizowany projekt, np.: lokalizację w obszarze chronionym, przeznaczenie terenu pod inwestycje przemysłowe, atrakcyjność turystyczną.

Dla projektów nieinwestycyjnych należy wskazać obszar, w którym będą podejmowane działania oraz zasięg ich oddziaływań.

Punkt maksymalnie powinien zawierać 4000 znaków.

5. Polityka rządowa, regionalna i lokalna. Polityki horyzontalne

Rozdział ten jest bezpośrednim wskazaniem zgodności projektu z polityką krajową, regionalną i lokalną w zakresie, którego dotyczy dany projekt. Wszelkie dokumenty powinny być jednoznacznie zidentyfikowane i opisane w sposób umożliwiający określenie zgodności projektu. Rozdział ten musi wskazać jednoznacznie zgodność projektu z celami Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007 -2013.

W rozdziale tym należy wskazać również wpływ projektu na polityki horyzontalne.

Polityka ochrony środowiska:

Realizowane w ramach RPO WSL działania muszą być zgodne z przepisami wspólnotowymi i krajowymi regulującymi kwestie środowiskowe. Wymaga się także, by odpowiadały one przepisom dyrektywy 90/313/EWG – Dyrektywy Rady z dnia 7 czerwca 1990 r. w sprawie swobody dostępu do informacji o środowisku. Należy zadeklarować i uzasadnić jedną z trzech możliwości odnośnie wpływu projektu na środowisko wynikającą z analizy przeprowadzonej w rozdziale Studium Analiza oddziaływania na środowisko:

- głównym celem projektu jest ochrona środowiska,
- projekt jest przyjazny dla środowiska,
- projekt jest obojętny dla środowiska.

Polityka równych szans:

Pojęcie „równości szans” odnosi się w tym wypadku przede wszystkim do problemu równości szans mężczyzn i kobiet, osób niepełnosprawnych, o niekorzystnym położeniu oraz obcokrajowców na rynku pracy i w życiu społecznym (np. w aspekcie korzystania z infrastruktury publicznej). Należy zadeklarować i uzasadnić jedną z trzech możliwości odnośnie wpływu projektu na równość szans:

- głównym celem projektu jest zapewnienie równości szans,
- projekt zapewnia równość szans,
- projekt jest obojętny pod względem równości szans.

Efektywność energetyczna

W ramach wszystkich priorytetów RPO WSL, w których jest to zasadne, preferowane do dofinansowania będą inwestycje, w których przyjęte rozwiązania będą prowadziły do zwiększenia efektywności energetycznej i oszczędności energii. Należy wybrać i uzasadnić jeden z możliwych wariantów odpowiedzi:

- głównym celem projektu jest efektywność energetyczna,
- projekt jest pozytywny pod tym względem,
- projekt ma obojętny wpływ na zagadnienia z zakresu efektywności energetycznej.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 15000 znaków.

6. Analiza otoczenia społeczno – gospodarczego projektu

W rozdziale tym należy ująć kluczowe cechy danego terenu i/lub terenu objętego oddziaływaniem projektu, na tyle dokładnie, żeby zrozumieć jakie problemy ma rozwiązać realizacja projektu. Rozdział ten nie powinien być nadmiernie rozbudowywany i powinien prezentować syntezę informacji. Rozdział ten powinien zostać zakończony podsumowaniem przedstawionych informacji.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 25000 znaków.

7. Zidentyfikowane problemy

Rozdział ten musi prezentować opis i analizę problemów, które dotyczą beneficjentów i beneficjentów pośrednich. Problemy te powinny wynikać zarówno z analizy otoczenia jak i analizy stanu aktualnego (zgodnie z rozdziałem analiza techniczna). Należy przedstawić powiązania pomiędzy problemami oraz zidentyfikować problem kluczowy, który projekt ma rozwiązać.

Zalecane jest przeprowadzenie analizy problemów za pomocą „drzewa problemów” prezentującego przyczyny problemu kluczowego, problem kluczowy oraz jego skutki.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 6000 znaków.

8. Logika interwencji

8.1. Cele projektu – oddziaływanie

Należy przedstawić cel bezpośredni oraz cele ogólne/pośrednie projektu.

Cel bezpośredni musi wynikać ze zidentyfikowanego problemu kluczowego, natomiast cele ogólne/pośrednie z jego skutków.

Zaleca się skwantyfikowanie celów ogólnych/pośrednich projektu poprzez wyznaczanie wskaźników oddziaływania projektu oraz dążenie do ich kwantyfikacji w okresie 5 lat¹ od zakończenia projektu.

Cel(e) projektu muszą być zgodne z celami działania zawartymi w RPO WSL.

Pomocną w opracowaniu projektu, a następnie jego ocenie i realizacji, jest matryca logiczna projektu. Opracowanie matrycy logicznej jest obligatoryjne dla wszystkich projektów i musi ona stanowić załącznik do Studium Wykonalności. Do wytycznych został załączony obowiązujący układ matrycy logicznej.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 4000 znaków.

8.2. Wskaźniki

W przypadku stosowania w ramach projektu, w przypadku dopuszczenia dla danego rodzaju działania, zasady cross-financingu wymagane jest zaprezentowanie odrębne wskaźników dla tej części projektu, której zakres merytoryczny zwyczajowo podlega obszarowi interwencji EFS.

8.2.1. Wskaźniki produktu

Rozdział ten powinien zawierać tabelaryczną prezentację wskaźników produktu. Katalog wskaźników jest zamknięty i stanowi załącznik do Uszczegółowienia RPO WSL. Przy określaniu wskaźników produktu należy stosować następujące założenia:

---

¹ 3 lat w przypadku MŚP objętych pomocą publiczną.

- Produktem jest bezpośredni, materialny efekt realizacji przedsięwzięcia mierzony konkretnymi wielkościami. Wskaźniki produktu powinny odzwierciedlać główne kategorie wydatków w projekcie. Wskaźniki produktu powinny wynikać z logiki interwencji i jak najtrafniej obrazować charakter projektu oraz postęp w jego realizacji.
- Wartość bazowa dla wskaźnika produktu to wyrażony liczbowo stan danego wskaźnika przed rozpoczęciem rzeczowej realizacji projektu. Dzień rozpoczęcia rzeczowej realizacji projektu określony jest w punkcie E.1. wniosku o dofinansowanie (kluczowe etapy realizacji inwestycji - pkt. 3). Dla wskaźników produktu wartość bazowa zawsze wynosi „0”.
- Wartość docelowa dla wskaźnika produktu to wyrażony liczbowo stan danego wskaźnika na moment zakończenia rzeczowej realizacji projektu. Dzień zakończenia rzeczowej realizacji projektu określony jest w punkcie E.1. wniosku o dofinansowanie (kluczowe etapy realizacji inwestycji - pkt. 4).
- wskaźniki wykazane w Studium Wykonalności muszą być spójne ze wskaźnikami zamieszczonymi we Wniosku.

8.2.2. Wskaźniki rezultatu

Rozdział ten powinien zawierać tabelaryczną prezentację wskaźników rezultatu. Katalog wskaźników jest zamknięty i stanowi załącznik do Uszczegółowienia RPO WSL. Przy określaniu wskaźników rezultatu należy stosować następujące założenia:

- wskaźniki rezultatu muszą być przedstawiane w sposób, który uwidoczni zmiany wywołane realizacją projektu;
Wartość bazowa dla wskaźnika rezultatu to wyrażony liczbowo stan danego wskaźnika przed rozpoczęciem rzeczowej realizacji projektu. Dzień rozpoczęcia rzeczowej realizacji projektu określony jest w punkcie E.1. wniosku o dofinansowanie (kluczowe etapy realizacji inwestycji - pkt. 3). Najczęściej wartością bazową będzie „0”.
- Wartość docelowa dla wskaźników rezultatu to wyrażony liczbowo stan danego wskaźnika:
  - a) na moment zakończenia rzeczowej realizacji projektu – jeśli wskaźnik rezultatu można wykazać w tym okresie. Dzień zakończenia rzeczowej realizacji projektu określony jest w punkcie E.1. wniosku o dofinansowanie (kluczowe etapy realizacji inwestycji - pkt. 4) lub,
  - b) w okresie bezpośrednio następującym po tym terminie (w zależności od specyfiki wskaźnika – jednak okres ten nie może być dłuższy niż 1 rok).

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 4000 znaków.

9. Komplementarność projektu z innymi działaniami

Potencjalny projekt zgłaszany do dofinansowania może stanowić element szerszego przedsięwzięcia. W punkcie tym należy przedstawić działania komplementarne. Dotyczy to zarówno powiązań z projektami realizowanymi ze środków unijnych, jak i krajowych, czy innych zagranicznych, które w jakikolwiek sposób są komplementarne z proponowanym projektem lub mogą mieć jakikolwiek wpływ na jego realizację. Należy odnieść się głównie do działań już zrealizowanych lub będących w trakcie realizacji na terenie beneficjenta oraz w bezpośrednim jego otoczeniu. Należy wskazać tu przedsięwzięcia podjęte przez beneficjenta oraz inne podmioty.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 3000 znaków.

10. Analiza instytucjonalna

10.1 Beneficjenci projektu

Należy jednoznacznie wskazać beneficjenta oraz beneficjentów pośrednich projektu. Dla projektów inwestycyjnych należy określić, kto będzie właścicielem majątku powstałego w wyniku realizacji projektu i kto będzie nim zarządzał.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 3000 znaków.

10.2 Wykonalność instytucjonalna projektu

W rozdziale tym należy wskazać, w jaki sposób zostanie przeprowadzone przygotowanie i realizacja projektu. Należy udowodnić, iż przyjęte rozwiązanie doprowadzi do zakończenia działań projektowych zgodnie z harmonogramem.

W szczególności rozdział ten powinien zawierać:

- opis stanu aktualnego organizacji wdrażającej projekt; jej krótką charakterystykę i analizę, w tym określenie procedur związanych z wdrażaniem;
- określenie ewentualnych innych organizacji zaangażowanych we wdrażanie projektu i ich powiązania z beneficjentem;
- określenie zakresu działań koniecznych do realizacji przez poszczególne podmioty i zakresu odpowiedzialności podmiotów zaangażowanych we wdrażanie projektu;
- określenie liczby kontraktów w ilu będzie realizowany projekt oraz sposób wyboru wykonawców robót i usług oraz dostawców;
- wskazanie ewentualnych innych działań, które powinny wypełnić inne organizacje w celu wykonania produktów, otrzymania rezultatów oraz osiągnięcia celów;
- wskazanie źródeł finansowania działań związanych z realizacją projektu;

- identyfikację zagrożeń związanych z wykonalnością instytucjonalną projektu.

Należy dokonać opisu stanu aktualnego organizacji wdrażającej projekt. Należy również podać dokładny opis wdrażania projektu przedstawiając w nim zaangażowane organizacje, ewentualnie osoby, ich rolę i przypisaną odpowiedzialność, a także opis towarzyszących procesowi wdrażania procedur, prac przygotowawczych, przetargów oraz realizacji projektu z punktu widzenia przygotowania beneficjenta (podmiotu odpowiedzialnego za realizację).

Poza tym należy podać wielkość niezbędnych środków oraz źródła ich pochodzenia w celu sfinansowania kosztów wdrożenia projektu, które nie zostały ujęte w harmonogramie finansowym projektu.

Rozdział ten powinien przede wszystkim odpowiedzieć na pytanie: Czy beneficjent zapewni wdrożenie projektu pod względem organizacyjnym?

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 9000 znaków.

10.3 Trwałość projektu

Rozdział ten ma na celu pokazanie trwałości celów i założeń projektu oraz iż projekt w okresie 5 lat² od zakończenia nie zostanie poddany znaczącym modyfikacjom.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 4000 znaków.

10.4 Analiza prawna wykonalności projektu

Należy opisać kwestie prawne związane z realizacją projektu. W części tej powinna znaleźć się informacja dotycząca własności/dostępności gruntu/obiektów - gdzie będzie realizowany projekt (dla projektów inwestycyjnych należy przedstawić dokument potwierdzający prawo do dysponowania nieruchomością na cele budowlane).

Rozdział ten powinien określić, czy projekt jest przygotowany do realizacji pod względem prawnym lub jakie decyzje/pozwolenia/opinie pozostają konieczne do uzyskania w celu zapewnienia realizacji projektu. Jeśli w momencie sporządzania Studium Wykonalności projekt nie jest przygotowany do realizacji pod względem prawnym koniecznym, pozostaje wskazanie zakładanego terminu uzyskania określonych decyzji i wykazanie realności przyjętego harmonogramu w tym aspekcie.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 6000 znaków.

10.5 Promocja projektu

Należy przedstawić krótki opis sposobów promocji udziału Unii Europejskiej (oraz budżetu państwa, jeśli występuje) w finansowaniu projektu, w ujęciu obowiązujących wytycznych

---

² 3 lat w przypadku MŚP objętych pomocą publiczną.

w tym zakresie. Wymagane jest przedstawienie opisu działań związanych z promocją projektu oraz specyfikacji planowanych usług czy dostaw.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 8000 znaków.

10.6 Plan wdrożenia przedsięwzięcia

W rozdziale tym należy zaprezentować harmonogram wdrożenia projektu. Harmonogram musi obejmować prace przygotowawcze, projektowe (jeśli dotyczy), otrzymywanie odpowiednich zatwierdzeń i zezwoleń oraz harmonogram procedury przetargowej i realizacji projektu. Przy ustalaniu harmonogramu projektu należy pamiętać o zachowaniu zasady n+3(2) dla projektu (rozliczenie projektu w ciągu 36 lub po roku 2010 - 24 miesięcy). Harmonogram powinien zostać przedstawiony w ujęciu kwartalnym.

Zalecaną formą prezentacji harmonogramu jest wykres Gantt'a (według wzoru poniżej).

Nazwa zadania	Rok 1				Rok 2			
	I KW	II KW	III KW	IV KW	I KW	II KW	III KW	IV KW
Zadanie 1								
Zadanie 2								
Zadanie 3								
Zakończenie projektu								

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 3500 znaków.

10.7 Pomoc publiczna w projekcie

Na podstawie opublikowanych w tym zakresie aktów prawnych i wytycznych należy zidentyfikować, czy projekt podlega zasadom pomocy publicznej. W przypadku wpisania się projektu w zakres objęty pomocą, dofinansowanie będzie obniżone zgodnie z właściwym rozporządzeniem. Jeśli projekt składa się z zadań, spośród których tylko niektóre podlegają zasadom pomocy publicznej należy przedstawić scenariusze dla projektu, prezentujące zadania w zależności od tego czy podlegają pomocy publicznej, czy też nie. W projektach takich może występować mieszany poziom dofinansowania (odrębny dla zadań podległych pomocy publicznej i odrębny dla pozostałych). Poszczególne kategorie kosztów należy przedstawić, wypełniając tabelę **Pomoc publiczna: harmonogram rzeczowo-finansowy**, celem przejrzystego wyodrębnienia części projektu objętego zróżnicowanym poziomem intensywności pomocy. Tabela stanowi załącznik nr 4 do studium wykonalności. Sposobem zweryfikowania występowania pomocy jest Karta sprawdzająca dopuszczalność pomocy publicznej w projektach (test pomocy publicznej) i stanowi ona załącznik nr 3 do Studium Wykonalności.

W przypadku projektów realizowanych przez beneficjentów pomocy publicznej, będących „dużymi przedsiębiorstwami”³, dla których w ramach programów pomocy (właściwych rozporządzeń Ministra Rozwoju Regionalnego) wsparcie powinno stanowić zachętę do podejmowania inwestycji, które w przeciwnym razie nie zostałyby zrealizowane, celem uzasadnienia tzw. „efektu zachęty” należy **odnieść się do jednego z pięciu kryteriów** określonych w art. 8 ust. 3 pkt a) – e) rozporządzenia Komisji (WE) NR 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. *uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych)*.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 3000 znaków.

11. Analiza techniczna

Dla projektów inwestycyjnych

Dla projektów inwestycyjnych analiza techniczna ma za zadanie określić zasadność zaproponowanych rozwiązań technicznych i technologicznych w projekcie. W rozdziale tym powinien zostać ujęty również syntetyczny (zwięzły) opis wybranego wariantu technicznego/technologii.

Analiza techniczna i/lub technologiczna powinna w szczególności wykazać, że zaproponowane rozwiązanie jest:

- wykonalne pod względem technicznym i/lub technologicznym;
- zgodne z najlepszą praktyką w danej dziedzinie;
- zgodne z obowiązującymi normami prawnymi;
- optymalne pod względem zaspokojenia popytu ze strony użytkowników;
- przedstawia optymalny stosunek jakości do ceny;
- efektywne pod względem energetycznym;
- najbardziej odpowiednie spośród rozważanych opcji.

Należy szczegółowo uzasadnić, dlaczego wybrano opisane rozwiązania techniczne oraz proponowane zmiany (które mają przynieść rezultaty zmierzające do osiągnięcia celów projektu).

---

³ Duży przedsiębiorca - należy przez to rozumieć przedsiębiorcę innego niż mikroprzedsiębiorca, mały lub średni przedsiębiorca spełniający warunki określone w załączniku I do rozporządzenia Komisji (WE) nr 800/2008 z dnia 6 sierpnia 2008 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne ze wspólnym rynkiem w zastosowaniu art. 87 i 88 Traktatu (ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych).

Rozdział ten musi również prezentować analizę stanu aktualnego tj. zwięźle przedstawiać stan danej infrastruktury, w zakresie której będzie realizowany wnioskowany projekt, wskazać stosowane obecnie rozwiązania.

Dla projektów nieinwestycyjnych

Dla projektów nieinwestycyjnych w rozdziale tym należy zaprezentować działania zakładane do realizacji w ramach projektu z ich szczegółowym wyszczególnieniem i określeniem ilościowym. Należy wskazać zasadność i sposób realizacji podejmowanych działań.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 25000 znaków.

12. Analizy specyficzne dla danego sektora

W rozdziale tym należy przedstawić wykaz najważniejszych elementów specyficznych dla danego sektora z uwzględnieniem jego najważniejszych cech. Przy opracowywaniu analiz specyficznych dla danego typu projektu należy kierować się metodologiami opracowanymi w Wytycznych szczegółowych dla poszczególnych obszarów tematycznych.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 20000 znaków.

13. Analiza finansowa

Analiza finansowa ma na celu obliczenie wskaźników efektywności finansowej projektu. Analiza finansowa jest dokonywana zazwyczaj z punktu widzenia właściciela infrastruktury.

Celem analizy finansowej dla projektów finansowanych dotacją jest również oszacowanie wysokości wsparcia, które sprawia, iż inwestycja jest finansowo wykonalna, a równocześnie beneficjent nie otrzymuje zbyt wielu środków dotacyjnych. Z drugiej strony analiza finansowa ma zweryfikować, czy inwestycja jest finansowo trwała tzn. czy beneficjent będzie zdolny do wdrożenia projektu, a podmiot prowadzący eksploatację powstałej infrastruktury będzie generował wystarczającą nadwyżkę finansową do pokrycia wszystkich kosztów działalności operacyjnej oraz ewentualnych wydatków odtworzeniowych (dla projektów inwestycyjnych).

Przy sporządzaniu analizy finansowej należy posługiwać się metodą zdyskontowanych środków pieniężnych (Discounted Cash Flow - DCF). Metoda ta charakteryzowana jest przez dwie podstawowe cechy:

- pod uwagę brane są wyłącznie przepływy środków pieniężnych tj. rzeczywista kwota pieniężna wypłacana lub otrzymywana przez dany projekt (niepieniężne pozycje rachunkowe – jak amortyzacja lub rezerwy na pokrycie nieprzewidzianych wydatków – nie mogą być przedmiotem analizy);

- przy zsumowaniu (tj. dodawaniu lub odejmowaniu) przepływów finansowych w różnych latach, należy uwzględnić wartość pieniądza w czasie; przyszłe przepływy środków pieniężnych dyskontuje się wstecznie do wartości bieżącej.

Wyznaczane pozycje niepieniężne stanowią w analizie wartości pomocnicze i są zgodne z zasadami jej sporządzania.

Analiza finansowa powinna być oparta na przejrzystych założeniach. Do wytycznych został załączony ramowy przykład układu modelu finansowego. Załączone tabele stanowią jedynie ramowy wzór i muszą zostać rozbudowane i dostosowane do specyfiki projektu.

Analiza finansowa powinna być prowadzona w cenach stałych. Stopa dyskontowa dla modelu w cenach stałych wynosi 5%. Analizę finansową należy prowadzić w PLN.

13.1 Nakłady na realizację projektu

W rozdziale tym należy przedstawić szczegółowy harmonogram rzeczowo – finansowy dotyczący realizacji projektu w ujęciu kwartalnym w tabeli, która obowiązuje we Wniosku o dofinansowanie realizacji projektu ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2007-2013. Dla każdej pozycji musi zostać zaprezentowana wartość netto, stawka VAT, należy podatek VAT oraz wartość brutto. Nakłady inwestycyjne należy podać na podstawie najbardziej aktualnych i wiarygodnych danych (np. aktualne kosztorysy) wraz ze wskazaniem ich źródła, z dokładnością co do 1 gr. W przypadku gdy ceny w ramach określonych nakładów inwestycyjnych mogłyby zostać uznane za kontrowersyjne, należy przedstawić uzasadnienie.

Harmonogram ten musi obejmować wszelkie nakłady związane z realizacją projektu – zarówno wydatki kwalifikowalne jak i niekwalifikowalne, wskazując jednoznaczną kwotę każdej z kategorii. Wydatki kwalifikowalne należy określić zgodnie ze Szczegółowym Opisem Priorytetów RPO WSL, „Wytycznymi w sprawie kwalifikowalności wydatków w Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007-2013” oraz „Krajowymi wytycznymi dotyczącymi kwalifikowalności wydatków w ramach funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności w okresie programowania 2007-2013” – opracowanie MRR.

W przypadku stosowania w ramach projektu, w przypadku dopuszczenia dla danego rodzaju działania, zasady cross-financingu wymagane jest zaprezentowanie odrębne nakładów inwestycyjnych dla tej części projektu, której zakres merytoryczny zwyczajowo podlega obszarowi interwencji EFS.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 1500 znaków.

13.2. Program sprzedaży. Kalkulacja przychodów ze sprzedaży

W rozdziale tym należy przedstawić zmianę przychodów ze sprzedaży związaną z projektem lub eksploatacją jego produktów w rocznych przedziałach czasowych w okresie analizy – jako różnicę pomiędzy stanem obecnym i projektowanym.

Podstawą szacowania przychodów ze sprzedaży musi być program sprzedaży zawierający określenie prognozowanych ilości sprzedanych produktów/usług oraz prognozowane ceny jednostkowe. Przyjęte założenia i ich podstawy muszą być szczegółowo określone i wiarygodne.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 4000 znaków.

13.3. Kalkulacja kosztów operacyjnych

W rozdziale tym należy zaprezentować zmianę kosztów operacyjnych związaną z projektem lub eksploatacją jego produktów w rocznych przedziałach czasowych w okresie analizy.

Należy dążyć do prezentacji kosztów operacyjnych w ujęciu kosztów rodzajowych.

Przyjęte założenia dotyczące zmiany kosztów i ich podstawy muszą być szczegółowo określone i wiarygodne.

Należy także przedstawić kalkulację planu amortyzacji. Zalecane jest określenie amortyzacji w sposób uproszczony, jako amortyzację liniową przy założeniu tożsamości żywotności ekonomicznej projektu z okresem analizy określonym w Wytycznych szczegółowych dla poszczególnych typów projektów.

W kalkulacji amortyzacji uwzględnić należy również nakłady odtworzeniowe (jeśli występują w ramach projektu). Są to nakłady inwestycyjne ponoszone w okresie eksploatacji projektu (po zakończeniu jego realizacji), przeznaczone na odtworzenie lub ulepszenie pewnych elementów projektu. Nakłady te powiększają wartość tych elementów majątku powstałego w wyniku realizacji projektu, których dotyczą.

Ponadto, w przypadku projektów generujących dochód należy obliczyć wartość rezydualną. Wartość rezydualna powinna być obliczona jako wartość bieżąca przewidywanych przepływów pieniężnych netto w tych latach gospodarczego życia projektu, które wykraczają poza okres odniesienia.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 4000 znaków.

13.4. Rachunek zysków i strat

Należy sporządzić rachunek zysków i strat dla projektu zgodnie z Ustawą o rachunkowości w zakresie jej obowiązywania minimum na poziomie grup głównych dla okresu analizy. W rachunku zysków i strat należy ująć wyłącznie zmianę poszczególnych wielkości wywołaną projektem.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 2000 znaków.

13.5. Rachunek przepływów pieniężnych

Obligatoryjnym elementem tego rozdziału jest rachunek przepływów pieniężnych sporządzony dla projektu zgodnie z definicjami i formatami zawartymi w Ustawie o rachunkowości w zakresie jej obowiązywania, minimum na poziomie grup głównych dla okresu analizy. Przepływy pieniężne powinny zawierać zmiany zapotrzebowania na kapitał obrotowy. W rachunku przepływów pieniężnych dla projektu należy ująć wyłącznie zmianę poszczególnych wielkości wywołaną projektem. W przypadku, gdy środki pieniężne na koniec okresu osiągają w którymkolwiek roku wartości ujemne należy określić źródło pokrycia deficytu.

W przypadku, gdy beneficjentem jest podmiot zobowiązany zgodnie z Ustawą o rachunkowości sporządzać rachunek przepływów pieniężnych, należy w rozdziale tym zamieścić również – poza rachunkiem przepływów pieniężnych z projektu – sumaryczny rachunek pieniężny beneficjenta ujmujący dany projekt i pozostałe działalności. W przypadku, gdy środki pieniężne na koniec okresu osiągają w którymkolwiek roku wartości ujemne należy określić źródło pokrycia deficytu.

Na podstawie tego rozdziału powinna zostać udowodniona trwałość finansowa projektu na etapie realizacji i eksploatacji.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 2000 znaków.

13.6. Określenie luki w finansowaniu

Metoda luki w finansowaniu ma na celu określenie poziomu wydatków kwalifikowalnych z jednej strony gwarantując, że projekt będzie miał wystarczające zasoby finansowe na jego realizację, z drugiej zaś pozwala uniknąć przyznania nienależnych korzyści odbiorcy pomocy, czyli finansowania projektu w wysokości wyższej niż jest to konieczne. Zgodnie z art. 55 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 metoda luki w finansowaniu dotyczy projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, których całkowity koszt przekracza 1 mln EUR. W celu ustalenia, czy całkowity koszt danego projektu przekracza próg dużego projektu, a tym samym czy dany projekt jest dużym projektem w rozumieniu art. 39 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, należy zastosować kurs wymiany EUR/PLN, stanowiący średnią miesięcznych obrachunkowych kursów stosowanych przez Komisję Europejską z ostatnich sześciu miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o dofinansowanie.

Określenie luki w finansowaniu nie jest wymagane dla projektów:

- których całkowity koszt wynosi nie więcej niż 1 mln EUR;
- podlegających zasadom pomocy publicznej;

- które nie generują dochodu, zgodnie z art. 55 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 (np. drogi za korzystanie, z których nie trzeba płacić);
- zdyskontowane koszty operacyjne przewyższają zdyskontowane przychody w rozumieniu art. 55 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006.

Dla projektów generujących dochody (w myśl art. 55 rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006) w celu obliczenia maksymalnej kwoty dotacji z UE należy odnieść się do określonych przepływów pieniężnych oraz uwzględnić wartość rezydualną. Na potrzeby analizy luki w finansowaniu należy brać pod uwagę wyłącznie kategorie przychodów określone w art. 55 Rozporządzenia. Pozostałe kategorie wpływów powinny zostać natomiast uwzględnione w analizie rentowności projektu.

Wartość rezydualną należy określić, jako wartość bieżącą netto majątku w ostatnim roku odniesienia przyjętym do analizy, obliczaną, jako wartość bieżącą przewidywanych przepływów pieniężnych netto w tych latach gospodarczego życia projektu, które wykraczają poza okres analizy.

Wartość rezydualna nie powinna być niższa od wartości netto aktywów projektu i związanych z nim inwestycji odtworzeniowych na koniec ostatniego roku okresu odniesienia przyjętego do analizy i obliczana jest, jako bieżąca wartość wszystkich dochodów netto, jakie projekt wygeneruje po zakończeniu przyjętego okresu odniesienia.

Jeżeli zdyskontowany dochód netto (DNR) jest mniejszy bądź równy zero dalsze wyliczenia dotyczące luki w finansowaniu nie są wymagane. Wnioskodawca może ubiegać się o maksymalny poziom dofinansowania właściwy dla danej osi priorytetowej.

Algorytm obliczania luki w finansowaniu:

Krok 1 – Określenie wskaźnika luki finansowej (R)

$$R = \text{MaxEE} / \text{DIC}$$

Gdzie:

MaxEE to maksymalny wydatek kwalifikowalny = DIC – DNR;

DIC to zdyskontowany koszt inwestycji (zdyskontowane nakłady inwestycyjne);

DNR to zdyskontowany dochód netto = zdyskontowane przychody – zdyskontowane koszty operacyjne + zdyskontowana wartość rezydualna.

Krok 2 – Określenie „kwoty decyzji”

$$DA = EC * R$$

gdzie:

EC to koszty kwalifikowalne (zsumowane, niezdyskontowane)

Krok 3 – Określenie maksymalnej dotacji z UE

$$\text{Dotacja UE} = \text{DA} * \text{MaxCRpa}$$

gdzie:

MaxCRpa to maksymalna wielkość współfinansowania określana dla osi priorytetowej.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 2000 znaków.

13.7 Źródła finansowania projektu

Należy określić źródła finansowania kosztów całkowitych (kwalifikowalnych i niekwalifikowalnych projektu), przy uwzględnieniu następujących założeń:

- dla projektów podlegających zasadom pomocy publicznej maksymalny poziom dotacji RPO WSL reguluje właściwe rozporządzenie;
- dla projektów, których całkowity koszt wynosi nie więcej niż 1 mln EUR, które nie generują dochodu lub których dochody nie pokrywają w pełni kosztów operacyjnych maksymalny poziom dotacji RPO WSL jest tożsamy z maksymalnym poziomem dofinansowania określonym w RPO WSL dla danej osi priorytetowej lub zgodnie z ogłoszeniem o konkursie;
- dla pozostałych projektów maksymalny poziom dofinansowania zostaje określony z zastosowaniem metody luki w finansowaniu;
- różnica pomiędzy kosztami kwalifikowalnymi i poziomem dotacji musi zostać pokryta ze środków własnych beneficjenta lub innych źródeł; należy jednoznacznie wskazać zabezpieczenie środków na pokrycie tej różnicy, co powinno być odzwierciedlone w dokumentacji załączonej do Wniosku, a potwierdzającej zabezpieczenie wkładu własnego;
- koszty niekwalifikowalne muszą zostać pokryte w całości ze środków własnych beneficjenta lub innych źródeł; należy jednoznacznie wskazać zabezpieczenie środków na pokrycie kosztów niekwalifikowalnych projektu.

W przypadku stosowania w ramach projektu, w przypadku dopuszczenia dla danego rodzaju działania, zasady cross-financingu wymagane jest zaprezentowanie odrębne źródeł finansowania dla tej części projektu, której zakres merytoryczny zwyczajowo podlega obszarowi interwencji EFS.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 1500 znaków.

13.8. Wskaźniki rentowności

W rozdziale tym należy określić podstawowe wskaźniki rentowności projektu:

- w wariantach bez i z dotacją: FRR/C i FNPV/C;
- FRR/K i FNPV/K.

Określenie tych wskaźników ma na celu wskazanie, iż dotacja została odpowiednio oszacowana i nie przynosi nadmiernych korzyści beneficjentowi projektu.

Jakość finansowa projektu jest zatem oceniana poprzez jego finansową stopę zwrotu (FRR), która jest stopą zwrotu, przy której zaktualizowana wartość netto (NPV) wynosi zero. FRR powinien być obliczana z perspektywy całości inwestycji, bez względu na źródła finansowania, jak i z perspektywy podmiotu odpowiedzialnego za jego realizację. W pierwszym przypadku FRR jest określana jako FRR/C i mierzy zdolność projektu do generowania środków zapewniających odpowiedni zwrot wszystkim źródłom finansowania (tzn. własnym i obcym). FRR/C jest obliczana na podstawie prognozy przepływów pieniężnych odpowiadającej okresowi analizy, obejmującej jako wypływy – nakłady inwestycyjne, ewentualne nakłady odtworzeniowe, koszty operacyjne oraz jako wpływy – przychody generowane przez projekt i wartość rezydualną projektu.

W drugim przypadku FRR jest określana jako FRR/K i mierzy zdolność projektu do zapewnienia odpowiedniego zwrotu kapitału zainwestowanego przez beneficjenta.

FRR/C musi być obliczone w wariancie z oraz bez dotacji UE, a dotacje muszą być traktowane jako wpływy. Co do zasady dotacje są uzasadnione wtedy, gdy sprawiają, że projekt jest uzasadniony ekonomicznie lecz nieopłacalny finansowo (tzn. ma niski lub ujemny FRR/C przed udzieleniem dotacji), uzyskując FRR/C z uwzględnieniem dotacji bliską zero.

W celu uniknięcia osiągania nadmiernego zwrotu przez beneficjenta FRR/K nie powinno przekraczać nigdy przyjętej stopy dyskontowej.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 6000 znaków.

14. Analiza ekonomiczna

Analiza ekonomiczna ma na celu przedstawianie wydajności/sprawności przyjętych rozwiązań – dokonanie oceny wkładu projektu we wzrost ekonomicznego dobrobytu regionu lub kraju. Jest ona wykonywana z punktu widzenia społeczności jako całości.

Do przeprowadzenia analizy ekonomicznej można wykorzystać cztery podstawowe metody:

- Analiza efektywności kosztowej;
- Analiza kosztów i korzyści (CBA Cost – Benefit Analysis);
- Analiza metodą uproszczoną;
- Analiza wielokryterialna.

Analiza efektywności kosztowej musi zostać określona dla wszystkich analizowanych projektów.

Analiza kosztów i korzyści jest obligatoryjna (zgodnie z art. 40 Rozporządzenia 1083/2006) dla „dużych projektów”.

W celu sporządzenia analizy kosztów i korzyści należy przyjąć społeczną stopę dyskontową na poziomie 5,5%.

Dla projektów nie będących „dużymi projektami” należy zastosować analizę uproszczoną. Analiza wielokryterialna jest natomiast metodą opcjonalną zarówno dla „dużych projektów”, jak i projektów nie będących „dużymi projektami” i stanowi uzupełnienie pozostałych metod. W przypadku „dużych projektów” zaleca się zastosowanie tej metody, jako uzupełnienia analizy kosztów i korzyści.

Szczegółowe informacje co do zaleconej metody przeprowadzenia analizy ekonomicznej są zamieszczone w wytycznych do opracowania Studium Wykonalności dla poszczególnych branż.

14.1 Analiza efektywności kosztowej

Analiza efektywności kosztowej musi zostać przeprowadzona dla wszystkich projektów. Polega ona na określeniu wskaźnika efektywności kosztowej, odnoszącego średnioroczną miarę rezultatu do średniorocznego kosztu. Wskaźnik ten pozwala na zachowanie porównywalności projektów i wybór najtańszych dla społeczeństwa opcji realizacji założonych celów.

Miary średniorocznego rezultatu są różne w zależności od typu projektu. Wzory na wskaźnik efektywności kosztowej zostały określone w Wytycznych szczegółowych opracowania Studiów Wykonalności dla poszczególnych obszarów tematycznych.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 3000 znaków.

14.2 Analiza kosztów i korzyści

Podstawą do przeprowadzenia analizy ekonomicznej metodą kosztów i korzyści są przepływy środków pieniężnych określone w analizie finansowej. Przy określaniu ekonomicznych wskaźników efektywności należy jednak dokonać niezbędnych korekt dotyczących:

- a) efektów fiskalnych (transferów);
- b) efektów zewnętrznych;
- c) przekształceń z cen rynkowych na ceny rozrachunkowe.

Korekty fiskalne polegają na skorygowaniu następujących pozycji:

- a) odliczeniu podatków pośrednich od cen nakładów i produktów (np. podatku VAT, który w analizie finansowej jest uwzględniany w cenach, pod warunkiem, że nie podlega zwrotowi);

- b) odliczeniu subwencji i wpłat, mających charakter wyłącznie przekazu pieniężnego – tzw. "czyste" płatności transferowe na rzecz osób fizycznych (np. płatności z tytułu ubezpieczeń społecznych);
- c) doliczeniu do cen nakładów objętych analizą podatków bezpośrednich;
- d) uwzględnieniu w cenie tych konkretnych podatków pośrednich / subwencji / dotacji, które mają za zadanie zmienić efekty zewnętrzne. Jednakże należy pamiętać, aby w trakcie analizy nie liczyć ich podwójnie (przykładowo, jako podatek włączony do danej ceny oraz jako szacunkowy zewnętrzny koszt środowiskowy).

Korekty zewnętrzne dotyczące efektów zewnętrznych mają na celu ustalenie wartości negatywnych i pozytywnych skutków projektu (odpowiednio kosztów i korzyści zewnętrznych). Ponieważ efekty zewnętrzne, z samej definicji, następują bez pieniężnego przepływu, nie są one uwzględnione w analizie finansowej, w związku, z czym muszą zostać oszacowane i wycenione. W przypadku, gdy wyrażenie ich za pomocą wartości pieniężnych jest niemożliwe, należy skwantyfikować je w kategoriach materialnych w celu dokonania oceny jakościowej. Należy wówczas wyraźnie zaznaczyć, że nie zostały one ujęte przy obliczaniu wskaźników analizy ekonomicznej.

Przekształcenie z cen rynkowych w ceny rozrachunkowe (ukryte – ang. shadow prices) ma na celu uwzględnienie czynników mogących oderwać ceny od równowagi konkurencyjnej (tj. skutecznego rynku), takich jak: niedoskonałości rynku, monopole, bariery handlowe, regulacje w zakresie prawa pracy, niepełna informacja, itp. W tego typu przypadkach obserwowane ceny rynkowe (tj. finansowe) powinny zostać przeliczone za pomocą współczynników przeliczeniowych, tzw. czynników konwersji na ceny rozrachunkowe tak, aby nie miały charakteru mylącego i odzwierciedlały koszt alternatywny wkładu w projekt oraz gotowość klienta do zapłaty za produkt końcowy.

Do oszacowania kosztów i korzyści ekonomicznych stosowana jest podobnie jak w analizie finansowej metodologia DCF.

W celu dokonania oceny ekonomicznej projektu należy posłużyć się następującymi ekonomicznymi wskaźnikami efektywności:

- ekonomiczną wartością bieżącą netto (ENPV), która powinna być większa od zera;
- ekonomiczną stopą zwrotu (ERR), która powinna przewyższać przyjętą stopę dyskontową;
- relacją korzyści do kosztów (B/C), która powinna być wyższa od jedności.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 12000 znaków.

14.3 Analiza metodą uproszczoną

Analiza metodą uproszczoną jest stosowana wyłącznie dla projektów nie będących „dużymi projektami” i polega na przeprowadzeniu analizy jakościowej i ilościowej. Beneficjent powinien wymienić i opisać szczegółowo wszystkie istotne środowiskowe, ekonomiczne i społeczne skutki projektu i ująć je ilościowo.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 9000 znaków.

14.4 Analiza wielokryterialna

Analiza wielokryterialna stosowana jest jako metoda analizy ekonomicznej i stanowi uzupełnienie pozostałych analiz, w szczególność analizy kosztów i korzyści.

W analizie tej należy ująć wszystkie czynniki społeczno-gospodarcze, których nie da się włączyć do analizy finansowej oraz podstawowych analiz ekonomicznych, a mają znacznie dla projektu i otoczenia.

Dla wszystkich zidentyfikowanych czynników należy przypisać wartości punktowe według przyjętej skali, a następnie nadać im wagi odzwierciedlające znaczenie dla społeczeństwa. Następnym krokiem jest określenie wpływu poszczególnych czynników poprzez iloczyn wartości i wag. Suma wpływu poszczególnych czynników określa wpływ projektu na otoczenie społeczno – gospodarcze.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 12000 znaków.

15. Analiza wrażliwości i ryzyka

Analiza wrażliwości powinna zostać opracowana dla wszystkich projektów (niezależnie od tego czy jest to tzw. „duży projekt”), dla których jest wymagana w wytycznych szczegółowych. Analiza ryzyka jest natomiast obligatoryjna tylko dla tzw. „dużych projektów” - na podstawie art. 40 lit. e Rozporządzenia 1083/2006. Przeprowadzenie oceny wrażliwości i ryzyka ma na celu oszacowanie trwałości finansowej inwestycji finansowanej z dotacji. Powinna ona zatem wykazać, czy określone czynniki ryzyka nie spowodują utraty płynności finansowej. Ocena wrażliwości i ryzyka wymaga dokonania dwóch głównych kroków:

- analizy wrażliwości poprzez wskazanie zmiennych krytycznych projektu i określenie wpływu procentowej zmiany zmiennej na wskaźniki efektywności projektu;
- analizy ryzyka poprzez określenie rozkładu prawdopodobieństwa finansowych i ekonomicznych wskaźników efektywności projektu.

Analiza ryzyka w pełnym zakresie powinna zostać przeprowadzona pod warunkiem, że istnieje możliwość sformułowania prawidłowych wniosków, co do rozkładu

prawdopodobieństwa krytycznych zmiennych. W przypadku, gdy nie jest to możliwe, wnioskodawca powinien sporządzić przynajmniej jakościową ocenę ryzyka.

15.1 Analiza wrażliwości

Analiza wrażliwości ma na celu wskazanie jak zmiany w wartościach krytycznych zmiennych projektu wpłyną na wyniki analiz przeprowadzonych dla projektu, a w szczególności na wartość wskaźników efektywności finansowej i ekonomicznej projektu. Analizy wrażliwości dokonuje się poprzez identyfikację zmiennych krytycznych w drodze zmiany pojedynczych zmiennych o określoną procentową wartość i obserwowanie występujących w rezultacie wahań w finansowych i ekonomicznych wskaźnikach efektywności. Jednorazowo zmianie poddawana być powinna tylko jedna zmienna, podczas gdy inne parametry powinny pozostać niezmienione. Według Metodologii CBA, za krytyczne uznaje się te zmienne, w przypadku których zmiana ich wartości o +/- 1 % powoduje odpowiednią zmianę wartości bazowej NPV o +/- 5 %. Możliwe jest jednak przyjęcie innych kryteriów wyznaczenia zmiennych krytycznych. W ramach analizy wrażliwości można również dokonać obliczenia wartości progowych zmiennych w celu określenia, jaka zmiana procentowa w zmiennych zrównałaby NPV (ekonomiczną lub finansową) z zerem.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 4000 znaków.

15.2 Analiza ryzyka

Analiza ryzyka polega na przypisaniu krytycznym zmiennym zidentyfikowanym na etapie analizy wrażliwości właściwego rozkładu prawdopodobieństwa i oszacowaniu rozkładu prawdopodobieństwa finansowych i ekonomicznych wskaźników efektywności projektu. Należy zaznaczyć, że w niektórych przypadkach (np. brak historycznych danych na temat podobnych projektów) sformułowanie prawidłowych wniosków co do rozkładu prawdopodobieństwa krytycznych zmiennych może się okazać dość trudne. W takich przypadkach należy sporządzić przynajmniej jakościową ocenę ryzyka, aby podeprzeć wyniki analizy wrażliwości. W przypadku braku możliwości przeprowadzenia pełnej analizy ryzyka, można ją ograniczyć do jakościowej oceny ryzyka, poprzez dokonanie opisowej oceny prawdopodobieństwa materializacji danego ryzyka, przypisując każdej wartości krytycznych zmiennych jedną z trzech kategorii prawdopodobieństwa: niskie, średnie, wysokie. Dodatkowo należy opisać, w jakich okolicznościach prawdopodobieństwa przyporządkowane poszczególnym zmiennym mogą się zmienić. Analiza ryzyka powinna być przeprowadzona dla dwóch scenariuszy makroekonomicznych: podstawowego i pesymistycznego.

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 4000 znaków.

16. Analiza oddziaływania na środowisko

Przeprowadzenie analizy oddziaływania na środowisko wymagane jest dla projektów inwestycyjnych.

Dla projektów, dla których wymagane jest polskim prawem wykonanie oceny oddziaływania na środowisko należy w rozdziale tym przedstawić streszczenie tego dokumentu.

Dla projektów, dla których nie jest wymagane polskim prawem wykonanie oceny oddziaływania na środowisko należy sporządzić krótką analizę w aspekcie oddziaływania na poszczególne elementy środowiska naturalnego.

W przypadku projektów inwestycyjnych należy określić wpływ realizowanej inwestycji na obszary „NATURA 2000”. W przypadku posiadania oświadczenia stosownego organu o wpływie realizowanej inwestycji na obszary „NATURA 2000” należy przedstawić w studium wykonalności wskazany w nim wpływ inwestycji na te obszary.

W tym miejscu należy także zamieścić stosowne uzasadnienie wyboru odpowiedzi twierdzącej (TAK) dla pola C.7 wniosku o dofinansowanie – Poprawa efektywności energetycznej w modernizowanych budynkach (jeśli dotyczy).

Rozdział maksymalnie powinien zawierać 20000 znaków.

17. Załączniki

1. Tabele wynikowe z analizy finansowej i ekonomicznej (jeśli jest to wskazane w wytycznych szczegółowych).
2. Matryca logiczna.
3. Karta sprawdzająca dopuszczalność pomocy publicznej w projektach - TEST POMOCY PUBLICZNEJ.
4. Tabela Pomoc publiczna: harmonogram rzeczowo-finansowy.